Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТИР СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 25 ЯНВАРЬ, 1986 ШУ. ★ № 11 (7202). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро аргIанарча заседание хьежай 1985 шера СССР экономически социальни дегIайделаяра Пачхьалкхен планн цхьайтталагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяр, КПСС XXVII съезда яха ма йоагIIара нахъаяхар духьа союзни автономни республикашца, краяша, областаша, городашца, автономни округаша, городашкарчен юрташкарчен районаша, объединенеи, предприятеи, организацеи, учреждеи, колхозийн совхозийн коллективаша лелаяьча Ерриг союзни социалистически яхьа итогех долча дешара.

Цу дешах лаьца КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Сонето. ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас баьча социан тIа белгалдохку механична кхьаьхьагамхоца. КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК апрельски октябрьски (1985 ш.) Пленумий решенеш кхоачан а ешш, халхъа боахама лоархIамегIара доакъош дегIадоладеча, цун материально-технически база тIоагIIеча доккий толамаш дала хилар. Лакхенна халхъа вахара материалыни культурини боарам, духхагIа хиннай бахача нах реальни доходаш.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организаша тIадожадаьдз кхьаьгача дисциплина дIахо тIоагIIара, тIеэдыхь корта бохбу малярашца меллеи алкоголизмаш дIаIяккхара, цу дакъе долаш дола кхоачашбанаш мехнарча массе мотт унахцIеначеи малар кхье доацца бохбу вахара обрез тIоагIIъяр духьа дIадахара тIаберзабабь никъ лерргIеи тIатеIIаи чанхбохкилга.

Политбюро заседаде хьежаб персональни электронновычислительни машинаш хьелга вIашIехьдаьхкарах, цIагIа лелаю дIаэадеин юха хьдувздаин йола видеоапаратура киIтъяра материально - технически база дегIайделаярах долча дешаника.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен социан тIаийдаб Грузе кхьаьхкарчаш вахара хьаланн динка тоадара тIо дергдолаш г. Тбилисе городской бахам 1986—1990 шерашка дIахо дегIайделаларга чанхдоахардгдолча тIулакий хьакъехьа.

КПСС ЦК Политбюро заседанеи тIаийнад КПСС XXVII съезда еча кийчонца юзаеина йола решеней, экономически социальни проблемаш, халкъан мацIнаи экерамалеи IалашIъяра тIаберзабань Коммунистически партеи Советски пачхьалкхен архъярга политически системи чанхбаккхарга хьакъехьарча цхьадолча кхуьча дешашка хьежаб.

КПСС XXVII съезда сиIна

Лаьрхlар кхоачашду

КПСС XXVII съезд хьаеллача дийнахь «Сунжанефть» НГДУ коллективо дош денна планал совгIа 40 тонн междабIтен 200 эзар кубически метр гали яккха. Шолг денна дай болаш хьайоагIа из. Январь беттан хьаларча декадин дакъехкад 2018 тонн междабIта, цунах заданел совгIа 18 тонн доакхаяь. Хилча газ задачнел совгIа яьккхай 36 эзар кубически метр. Продукци мабхала яккхара план а 101 процент кхоачашъяьлй.

* * *

«КПСС XXVII съезда — хьинареча кхьаьгIама 27 декадаIъ яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаьлча «Малгобекнефть» НГДУ мехдабIтахоца МалгIабекнерча промышленна предприятеца кхье хьалхара моттиг яьккхий укх шера январь беттан хьалхарча шийн декадагIа. Тхъаь ден заланел совгIа дакъехкад 81 тонн «Ладина доцIур», хIинца планал совгIа мабхала яьккхай шиI эзар сом маI бола говнарни продукци. КхьаьгIама оксарле дакхъяра задани а тIехкхоачашъяьв.

Деша дай бац

Назрановски мабхъ еча завода болхлоца доди деннад вай мехнарча коммунисти форум хьаеллаш планал совгIа 5 эзар сом маI бола продукци мабхала яьккха.

Чакхъьлъчнай январь бетта хьалхара ши денада. Машта кхоачашду предприяте коллективо ше тIаийца денхарш? Цу кхье потребителинна дIаIа да кхоачаш йисай 17 тонн мабхъ, йоагIачул кIезнагIа хьавьй заараш сомий мабхъ товарни продукци. Ишта кхоачашъяьлц цар нормативношца продукци арахецара, кхьаьгIама оксарле лакхъяра задани,

Цунна бехказа бала гIерташ, торгови сетерча заявкех мара продукци дIаIаьйтта йиш яц тха, уж геттара кIезнга хиннай укх бетта, транспорт тоъыц, яхаш бахьанаш дац лез завода кулгалгIахоша. Хьалха юрташка, кхъметтел Назране а бахаш бола нах летIъ тIикашка мабхъ йоаделл кист - каста моттиг яьккхар тIехкхоачашъяьлц яхаш.

Дош хоздадеш ала деанш да цаI. хьалхара IаьздагIа болх бе гIертинта дIадаккха деза. Болх во лелара керттера да бахьан да из.

Хочч - ГIалгIай гIишлош управленее СМУ-2 шоллагIча гIишлон участка гIишлонхой IаьздагIа болх бе гIертинта дIадаккха деза. Болх во лелара керттера да бахьан да из.

Республика партийно-боахама актива собрани

Нохч - ГIалгIай АССР-е къахьегама ресурсаех пайда эцара гIулакех тоадара де дезарех долда дош дувцаш республиканскин партийно-боахама актива собрани хилар селхан Грозне. Цига доклад йир парте областной комитета хьалхара секретара В. К. Фотеева. Пренешка дакъа лаьцар М. Э. Баймурадова — КПСС Грозненски горкома шолгIачу секретара, М. А. Зурабова — Назрановски райисполкома председателя, Э. Э. Исмаилова — Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене начальника, В. И. Резниченкос — г. Гудермее хьалъеш латтача биохимически завода директора, Х. М. Гуржиханова — респотребсоюза правлене председателя, А. Е. Кучерова — республикански профтехобразование управлене начальника, К. А. Батаева — гIишлой материалий производственни объединене генеральни директора.

Дийнача дешах лаьца йоагIIан йола резолюци тIаийпар.

15 феврале—Коммунистически субботник

«ЦIИЧА ШОАТТДЕН» НАКЪАДОЛХАШ

Дика къахьегарга белгалдаккха лаьрхIад КПСС XXVII съезда хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник Грозненски производственни швейни объединене номер цIа йолча филиала коллективо.

Субботник-дола дийнахь филиале къахьегаш хургза 800 гаргта саг. Цар арахецара 8,0 эзар сома маьха продукци. Къахьегама оксарле 105 процентал кIезнагIа йоаган болх бе лаьрхIад хIаран.

Субботника дика чийо яра белгала я З. Гришкова, керте латта иттагIча участка коллектив. Цунгара хьокхам эцаш къахьег В. Сичмцикова, Т. Худолей керт латтача цхьоалагIчен шолгIачеи участкай хIаман тегараша.

Ф. ВЫСОКИЙ.

КИНЧА БА

Вознесенскерча газ чакхйолхача завода цехашка, установкашка, сменашка хиннай КПСС XXVII съезда сийна коммунистически субботник дара хетаь болллой собранеш. Гиз чакхйолхараша тIоагIIа раьза хинна хьаллаш 15 феврале коммунистическ субботник дарах бола болам, вIашагIъеллай субботника кийчо яра йола штаб.

Заводе субботнике дакъа лоацаш хургза 420 саг. Царех 150 саг шоай массазарча моттигашка бола беш хургза. Цхьабосаеи дергдола балхаш а хьалхе белгалдаьхад. Уж хургба оборудовани, трубопроводаш товеш.

* * *

Къоабалбаь хьаллашбаб парте арглanарча съезда сийна коммунистически субботник дара хетаьь собранеш Малгобекски УБР цехашка, бригадашка.

Бруув деттача балхий управленера 568 саг хургва субботнике дакъа лоацаш. Царех кхо бIаь гаргта саг шоай моттигашка а къахьегама вахта йаьхьи хургва.

Субботнике ланха оксарле йолаш къахьега а 500 сом пятилетка фонде дIачулла а лаьрхIад бургьдеттараша.

Х. АДАМОВ.

Нохч - ГIалгIай чу ширдьейна гулдаран кошка дIадахъяри йиилла кхо бутт ха чакхъялалехьа «Правда» совхозо нхашка тасса деза 2 эзар тоннад кIезнагIа доацаш кхо. Хьаьта лаьтта деладераша дIадахача шерий опытах пайда а эцаш, лаьрхIад, из заданн цIъан ахаззен-тIехкоачашъе.

Хьара шера саха лаьтта тоъыл дика хьаьидеш хилар бахьан долаш юнъера лаьрхIаха хий ца дехнача лаьттай хьара гентара тIара совхоз йоаган лаьрхIад, 23,5 центнер сна лордаш йола тхьамка дахьккар оха, лаьрхIачул цъан ахаззен дукхагIа гIонжея мошеи дохкар бе пийнди.

— йоах совхоза керттерча агронома Гамадов Кирова. — Цудухьа тIатеIIа кхо гулдеращи хьаьжIий, тхьамий хьурькъам кхебергболча хьашка дIаиххъашш бе ВисирхаджиевгIар дог воIи хьаьха а водаш бола тха механизаторащ. Оаха дош ма деннадий — XII пятилетка хьалхара шера юртобохама продукци 20 процент дукхагIа пIаьха, мохк дегIабоалабара Керттерча лотамаша кхаш деладеранна ра из дIадехача тайпара.

П. МАГОМАДОВ.

КОМСОМОЛА ДЕКХАРАШ

КПСС областной комитете ух деношка комсомола горкомийн райкомийн секретараш парте обкома секретараша вIашагIкхиттам хилар, ГIулбенаираша хьалхашка кхъмалл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева. Цо дийцар шийтталагIча пятилетке республика экономически социальни дегIайделаяра планех, КПСС XXVII съезда наIъаболлхаш йоаган яьхь социалистически яхь республика къахьегамхоша доахача толамех. Халкъбоахама дехкараш кхоачашдеча корта бохабу малар мелIен алкоголизми дIаIяккхарах дола партеи правительствен соцIамаш кхоачашдеЬга мишта лел а дийца. КПСС ЦК Политбюрос белгалдаьхкад, цу дакъе партийни, советски, боахама, бокъонаш лораче организаша, общественни организацеша мотт-гашка хьинаре болх боьрнабаь хилар. Чакхдоахаш дола гIулакех советски наха мотгадеин хьаллоацини да. Цунца цхьана, хьекъа гучадакнад, цхьайолча республикашка, краяшка, областашка тIехдахьяча малар мелаpдеш алкоголизмех IаIяккхаш доаттабара ешш йола уйла мелъхIитта хилар, терко ца еш, дах хIаман сов донкха деш йола мотгигаш инйслуш хилар. Корта бохабу малараш тIехдаьхьа мелаш е уж мелилга вIашIехьдоахаш бохча наха гоинахъа из лоардоаца хьал отгадаьдац массанахъа а. Къахьегама дисциплина телхаераштеи малар тIехдоахараштеи закона тIа ма оттадарга диззаш чакхдахаш дисциплинарни, административни, общественни воздействеи ергIола гIулакехьан.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организаша тIадожадаьдз къахьегама дисциплина дIахо тIоагIIара, тIеэдыхь корта бохабу малараш мелIен алкоголизмаш дIаIяккхара, цу дакъе долаш дола кхоачашбанаш мехнарча массе мотте унахцIеначеи малар кхье доацца бохабу вахара обрез тIоагIIъяр духьа дIадахара тIаберзабабь никъ лерргIеи тIатеIIаи чанхбохкилга.

Политбюро заседаде хьежаб персональни электронновычислительни машинаш хьелга вIашIехьдаьхкарах, цIагIа лелаю дIаэадеин юха хьдувздаин йола видеоапаратура киIтъяра материально - технически база дегIайделаярах долча дешаника.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен социан тIаийнад Грузе кхьаьхкарчаш вахара хьаланн динка тоадара тIо дергдолаш г. Тбилисе городской бахам 1986—1990 шерашка дIахо дегIайделаларга чанхдоахардгдолча тIулакий хьакъехьа.

КПСС ЦК Политбюро заседанеи тIаийнад КПСС XXVII съезда еча кийчонца юзаеина йола решеней, экономически социальни проблемаш, халкъан мацIнаи экерамалеи IалашIъяра тIаберзабань Коммунистически партеи Советски пачхьалкхен архъярга политически системи чанхбаккхарга хьакъехьарча цхьадолча кхуьча дешашка хьежаб.

КПСС ОБКОМЕ

КПСС XXVII СЪЕЗДА СИЙНА РЕСПУБЛИКЕ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК ДАРА ХЬАКЪЕХЬА

Парте обкома бюрос цу дешах лаьца тIаийпар. Цо дийцар, КПСС XXVII съезда баха ма йоагIIара нахъабахар духьа шерра социалистически яхь йоаржаьлч хиннар. Республике тIоагIIа раьза хинна хьаллаш цай 1986 шера январе — февраль съезда сийна коммунистически субботник де, массазарча моттигашка бола беш хургва. Цунах хьокхам эцаш къахьегама хьаллашбаб 1986 шера январе — февраль съезда сийна коммунистически субботник де, массазарча моттигашка бола беш хургва. Цунах хьокхам эцаш къахьегама оксарле 105 процентал кIезнагIа йоаган болх бе лаьрхIад хIаран.

Субботнике дакъа лоацаш хургва 420 саг. Царех 150 саг шоай массазарча моттигашка бола беш хургва. Цхьабосаеи дергдола балхаш а хьалхе белгалдаьхад. Уж хургба оборудовани, трубопроводаш товеш.

Къоабалбаь хьаллашбаб парте аргIанарча съезда сийна коммунистически субботник дара хетаьь собранеш Малгобекски УБР цехашка, бригадашка.

Бруув деттача балхий управленера 568 саг хургва субботнике дакъа лоацаш. Царех кхо бIаь гаргта саг шоай моттигашка а къахьегама вахта йаьхьи хургва.

Субботнике ланха оксарле йолаш къахьега а 500 сом пятилетка фонде дIачулла а лаьрхIад бургьдеттараша.

Х. АДАМОВ.

Нохч - ГIалгIай чу ширдьейна гулдаран кошка дIадахъяри йиилла кхо бутт ха чакхъялалехьа «Правда» совхозо нхашка тасса деза 2 эзар тоннад кIезнагIа доацаш кхо. Хьаьта лаьтта деладераша дIадахача шерий опытах пайда а эцаш, лаьрхIад, из заданн цIъан ахаззен-тIехкоачашъе.

Хьара шера саха лаьтта тоъыл дика хьаьидеш хилар бахьан долаш юнъера лаьрхIаха хий ца дехнача лаьттай хьара гентара тIара совхоз йоаган лаьрхIад, 23,5 центнер сна лордаш йола тхьамка дахьккар оха, лаьрхIачул цъан ахаззен дукхагIа гIонжея мошеи дохкар бе пийнди.

— йоах совхоза керттерча агронома Гамадов Кирова. — Цудухьа тIатеIIа кхо гулдеращи хьаьжIий, тхьамий хьурькъам кхебергболча хьашка дIаиххъашш бе ВисирхаджиевгIар дог воIи хьаьха а водаш бола тха механизаторащ. Оаха дош ма деннадий — XII пятилетка хьалхара шера юртобохама продукци 20 процент дукхагIа пIаьха, мохк дегIабоалабара Керттерча лотамаша кхаш деладеранна ра из дIадехача тайпара.

П. МАГОМАДОВ.

ИНТЕНСИВНИ ТЕХНОЛОГИЙА

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА «ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» ЯХАЧА КОЛХОЗА КОЛЛЕКТИВО 1986 ШЕРА ТIАИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Коммунизма наьхьагIа вай общество дIахоьхара боьхьан белгалдаь йоаг программа санна, дог тIара кхоабалдеш тIаийцар «Путь к коммунизму» колхоза къахьегамхоша КПСС ЦК октябрьски (1985 шера) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретера М. С. Горбачеве дех тхьамсел.

КПСС XXVII съезда толаме мехкабаха а гIерташ колхоза къахьегамхоша 1986 шера декхар тIаэш:

Юртбохама культурани лелаяча:

ХIАРА ГЕКТАРА ТIАРА ЧУЭIЦА (центнерах)

	план	декхар
ка бола ялат	29	40
гибридни хьаннаш	20	25
бьыцдевраш	300	350
ковртолеш	140	150
сом	260	260
силоса хьажIаш	265	300
мошача доакъара		
лаьрха кIатан бобовни		
дукхаяча шерашка тIэIоала		
буц	165	200
доакъара свеклаш	1000	1000
генерааш	16	20

Хьайбаш леладелча тешаме доакъара база хьакхоялара, оалангара денз племенной, зооветеринарни болх тоабара, хьайбаьта IунаI деча халачо баллашта мехкаяр жизаеи яра лерина тIа, хьайбаьч кое тIара оалхазарашна деба а дош, цар продукци апсамъякхха.

1986 шера плана 2150 килограмм йолаш, хIара кхоабеча IаттIагара 2230 килограмм шуре яккха.

Пешхо дукхагIа кхоь а долаш тIара бIаь IаттIа тIехьара 85 IесилI хьакъоастаде, хIинца керттерча нанахьаккий бIаьнена тIехьара план 1400 йолаш — 1500 курск.

Дукха кхоабеча тIара бежана, план 600 грамм йолаш, дийнахьлъ буси 700 грамм дукх тIаIхетийта, хIинца дукха кхоабеча тIара хьакхйна план 400 грамм болаш — 450 грамм.

ПАЧХЬАЛКХЕНГА ДОХКА (тоннаш)

	план	декхар
ялат	2000	2100
цу дакъе хьажIаш	1000	1050
генерааш	600	620
ковртолеш	5000	5000
бьыцдевраш	600	620
сом	880	880
бакъе витаминни хьаар	50	100
шуре	3500	3550
духх	585	585

1987 шера 1 январь хьагIакхоачаш бетташ 1750 етт а болаш, 4000 бежан хинтIа, хIинца хьакхарч — 3000.

1986 шера декхар IалашIа: 2000 тонн йоп, 3000 тонн ча, 7000 тонн семан, 13 эзар тонн силос, 600 тонн бакъдай витаминни хьаар, 4000 тонн концентрированни доакъар, 9300 тонн доакъара свеклаш.

Юртбохама агроно культуреш лакха кондиции йола фу тоссаш дIае, КПСС XXVII съезд хьаеллаяь дийнахь кхаьна дIайина органически удобрени 15 эзар тоннага дIаистоене, гурахьа дIайийначу культурашца 2480 гектара тIа минеральни удобренешца подкормка е, ерриге а юртбохама техника кийчон муттIаре дIаоттае.

Яхь бех XX партсъезде цIерагIа колхоза къахьегамхой,

Социалистически декхарш ерриге подразделенеша дийца а дийца тIаийпад.

БIАЬСТАНГА КИЙЧЛУШ

Керда, шу хьаттIаяхачалехьа юртбоахама инвентарь тоавьяккха, КПСС XXVII съезда болх дIабодалучуа денга ерриге техника бIаьстанга кийчьлъяккха — ниггта да «Кавказ» совхоза механизатор-комбайнер, социалистически декхараш. Шолг дош кхоачашдеш хьа а боагIа уж. Дадахача шера йиъьыгIачу квартале толъ дIаоттальй механизатор-комбайнер Гуйран-Iан хана 22 тонна тоае есача мел ушар дъь совхоза мастерскешкара аралыкхай 13 трактор, кхы мисосеи тоаъь йойлаш а латт. Плавах тоае сача йIс комбайнах барх! тоаъь йисте а яьккха кийчон муттIаре дIаоттайий уихаза IаIаялехьа.

Техника бIаьстанга кийтъеча овсаре кхьаьгеап хьабаккерга из лоарх!аме объект эцIалуатаце дIаIа декхарш тIаийнад цо.

Цига тIа: тIа; Гьадетьара аьттехка) бригадир Р. Джамалаев, гIишлонхой А. Тахаев, Х. Асмадов, С. Шидаев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТЕШАМЕ. ТОАЮ

«Гиналовское» яхача производственни объединене трактораш тIехьайийза делаю инвентарн кийчьеш лаьрхIа вIашагIъелла бригада я. Цунна кулгаядеш ва йоккха опыт йола специалист Сорокнумов Иван.

1985 шера йиъьыгIача кварталь 13 трактор кийчу мегIаре дIаоттальй бригада, планагIа тоае йоагIар 12 йолаш, царел совгIа кийчьлъй 23 культиватор, 22 сеалка, 2 опрыскиватель, кхы тайна техника.

Комбайнаши яхаита хий цетта техникеи тоаеш пхи звено я цига. Царна кулгаделш ба вежарий МунаевгIар Мовладиш Зайндин, Жуков Андрей, Солтаев Жабраил, Романов Павел. Уж а техникан дика яхеташ специалисташ ба. Балхаь- лергIча вIашIехьдахарах цар а ваь- ду. Цо тешаш ду нарруш шера тIа оьсаре кхьаьгеап хьабаккерга механик В. Дасов, механизатораш И. Еремеев, Л. Дзантуев, I. Габоев, В. Филимонов, Б. Багуев, Б. Харсиев, вашпихьар И. Пучкно, слесарь В. Еремин, сварщик А. Вадин, кхьабарш.

Парте аргIанарча съезда сийна тIаийца социалистическ декхараш шоай толаме хоачашдергхилараш биъ- бенна къахьегаш я совхозе механизаторий интернациональни коллектив.

А. БАСИЕВ.

ЧЕШАМЕ. ТОАЮ

«Гиналовское» яхача производственни объединене трактораш тIехьайийза делаю инвентарь кийчьеш лаьрхIа вIашагIъелла бригада я. Цунна кулгаядеш ва йоккха опыт йола специалист Сорокнумов Иван.

1985 шера йиъьыгIача кварталь 13 трактор кийчу мегIаре дIаоттальй бригада, планагIа тоае йоагIар 12 йолаш, царел совгIа кийчьлъй 23 культиватор, 22 сеалка, 2 опрыскиватель, кхы тайна техника.

Комбайнаши яхаита хий цетта техникеи тоаеш пхи звено я цига. Царна кулгаделш ба вежарий МунаевгIар Мовладиш Зайндин, Жуков Андрей, Солтаев Жабраил, Романов Павел. Уж а техникан дика яхеташ специалисташ ба. Балхаь- лергIча вIашIехьдахарах цар а ваь- ду. Цо тешаш ду нарруш шера тIа оьсаре кхьаьгеап хьабаккерга механик В. Дасов, механизатораш И. Еремеев, Л. Дзантуев, I. Габоев, В. Филимонов, Б. Багуев, Б. Харсиев, вашпихьар И. Пучкно, слесарь В. Еремин, сварщик А. Вадин, кхьабарш.

Парте аргIанарча съезда тIаийца социалистическ декхараш шоай толаме хоачашдергхилараш биъ- бенна къахьегаш я совхозе механизаторий интернациональни коллектив.

А. БАСИЕВ.

УДОБРЕНеш—КХАШКА

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

Укх тIехьарча хана кастканаста цIъана гу уж. Балха а боагIа болх. Балхара цIа а боагIа ишта цъана. Дика ши доттагIа санна. Царех цIе кIезнга тIехьа уж. Цхьабаьцна, цхьа цхьаьна ма хьаьна зелургдолаш дац из. Новкъа кхийттараша пиннера а моаршал хоатт, хIаьта уж дIаболабеара, дика уIлаяш тIехьара тIа ца хьежача Iенне а Iергбац.

— Ираз долаш саг ва Мадара, — оаг воккхачIчох «Правда» яхача совхозе.—Дика воI ххеваь: балха тIера, гIулакхIа, тешаме. Цун Эльман санна балар-ех берригаш а.

Ваьхьоаваар дац из. Оспини, хьаьнала кхъьеганхо, дисциплина йолаш вола Висирхаджиев Мада лархIа а вожIаш доархI совхозе директорна лаьтта леладеярх цаI. Шиъ говзал воIа Эльмана дIаеиначI до. Хьаьта Iанз цхьана, вIашн уллуа цхьан тракторни бригаде болх бен ба уж. Боахама кулгалхоша, уж шоайла цхьана хилар деаш болаш а хоша, декхар а цхьана кхоачашдергдолаш отгаду царна хьалхахьа. Овсаеи дикеи бу болх, вIашн новкъосташ.

Цудухьа цхьана ба цар болх хIана а, — йоах совхоза директора Гайтукаев Лаьчас.

— Царна тIадилладеш оаха органически удобреношеи гулъелгеи кхашка дIакхуьылгеи. Дог тийна да тхо из бонхзача лоархIаме гIуларех а ВисирхаджиевгIар, кхыдараи а санна, тешаме кхоачашдергдолгах.

Iурре дена саргарша вIашн йоккха кех кхъье йоацаш ух цар тракторан безача мухьх етта, из шоаш Iобоассабеш йола прицепаш тIехьа а йоаган. ХIара дена бархI-бархI рейс ю цар. ХIараше цхьан дийнахьа 30 тоннаи духхагIа дIахьу ширдьанна кхо. Цхьатарра, пхоза хIана яц аьина тIехкхоачанчIо стенган заданеш. Царга хьекка хилагIерг вожа механизаторащ а. Масала, Магомадов Хьамзат. Иза а ишта опыт, дисциплина йолаш саг ва. Цхьабанъца, яхье ВисирхаджиевгIар дынен воIан тIехьанхе магаш.

— Цхьа хIаманна аьттув болаш нах ба-кх уж, — дикача дагара буиц уж Хьамзата.

— Цар долда кIама дергIа лел, дика вIашIехьдаь. Ремонт ен а цхьана бар уж.

— Висирхаджиев Мада, цун воI Эльмани, Магомадов Хьамзат, кхыболча механизаторащ бахьан долаш Iанаяле а кхашка дIадихьад саха эзар тонн совгIа цирдьанна кхо, — аьлар Л. Гайтукаева. — ХIанз дика доа диллад вайна, пудухьа минеральни удобренеша цхьана, сахамах дIаде сагота да тхо из. ХIара гектарага 25 тонн кхо а дуца цхьана кхо центнер суперфосфат а кхсач. Хьаьта цу тайпара ешш бола годюрмка— юртобохама культурадгI хьуькъам лакхбар духьа лоаттабе- ча кхоьсаме толам баргхилара да болаш теша.

Хочч - ГIалгIай гIишлон управленее СМУ-2 шоллагIча гIишлон участка гIишлонхой IаьздагIа болх бе гIертинта дIадаккха деза. Болх во лелара керттера да бахьан да из.

«КПСС XXVII съезда — хьинареча, кхъьегама 27 де-

КПСС XXVII съезда наказдолхаш —

Ювцаш я КПСС Программа кердача редакце, КПСС Устава де могадева хувцамий, Керттерча лостамий проекташ

СУХАЛБЕ

Район бIарчча хьайIцача кенеи, дугаIи, цхьан шера тIаювлача бакъийн фу дIаоттадара план тIехьховчашъяьй. Цхьабакъда, дуга дар юкъера дIадаьхкача, кенеи баьцийн дараш хIама а хила езача кондицеIа дIакхоачадеш ийчдаь дац. Масала, «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача колхозаша фуна лаьрхIа дIаоттабаь кеи эсалеи схьа баьций ги юкъедолаш хилараХ кондицеIа бац. Цу боалаяьй агрономаша ши бутт хьалха ховш дар лаьрхIа цIеи ца бича фуна из пайдана боаниира, хIаьта цIенбара а кондицеIа кIаккоачабара а цхьаккха хIама лаьдац дар.

Тхо кийча да боахама специалисташ.

Геттара сихIа даха деза да гороха фу а. ДуххагIолчча боахамашкара дар кхоачам хиллад дац.

БIарчча район хьайIцача 140 тонн мара дац из. хила долаIар 335 тонн долиш. Мел эша Iалашдаьд гороха фу «Червленский» колхозон «Пионер», «Алый Терский» говхозашен.

Хаоттамага хьежача укх шера бIаьсти хьалха яла мегаш да гIулакх. Хетарга-ьа, февраль чакхбоаллаш дIае йолаерья цхьайола культураш. ЛоацIача юкъан динеи уж дIайийна яхара дерриге ниэаш тIадерзаде деза боахамашка дола фу ийчдаь дакхара, тоъашIа доацар кIаччаьяра лаха а геттара сиха хьатIада а деза. тIаккха мара толам боаккхиятах дог доахиира яц.

Уж лакхе дийца кхоачамбоацараш ийIсыргдалар фу-на даьрхIа йолу культураш хьалкхеза, чуэара, кондицеIа дIаккхоачяра балхан шоай хаинаьхьи динеи чакхдахара боахаиий агрономически службаша ма йоагIIа-ра йоаккхо йоре. Цудухьа 1986—1990 . шерашка а 2000 шерага кIаччалца йолча юкъа а СССР экономически социальни дегIайолаера Керттерча лостамий проекта VI разделе «Фу деладар вIашIехьдоаккхийра эрдалаьккхе тоаде, фу дикагIа хилийтаь» аьннача дешаьта ераш iотIатехача бакъаьхьа хет сона: **«Цу даькъера боахамий агрономически службай бехкгочкам дебзаш».**

К. ФОФАНОВА,
Шелковской района фуна йолча инспекце начальник.

ХЬИНАР АЙДЕ

Вай моха сихха дегIабалабара даьхье парте хьалхашка отдачеа декхаро дIаде кIоаргга хувцамаш делга — эгара хьалха экономике. КПСС Программа кердача редакце проекта тIа белгалдаьккхал, 2000 шу чакхдалладеха мехка производственни потенциал шоша алсамыхиха сеиига, из дикалга диллача овлан тIара хувца а хувцаш. Доккхий да цу хьанъеъь тха завода хьалхашка латта денкараш а. Предприяте шер а ца еш, заводчанаш денкарийца бе 2000 шерага кхоачаш производства объем 11 миллион сом дукхагIа хилийта. Из кхоачашде боахама расчета кхъьхьера бригадаш дукхагIа хилийтаре. Тхо кийча да боахама расчетагIа кхъьхера. Бакъда, из кердадар къаьгам вIашIехьбаккхара пайдане хургда, нагахь са-на цу методагIа болх бечаь бригада чувоагIача хIара са-га санкетам лакха хуле. Цудухьа, сона бакъьхьа хетар IКПСС Программа кердача редакце проекта шоллагIча раздела шоллагIча пункта тIа ер дешаш тIатохаре: **«ХIара балха моттиге творческа инициатива дегIайолаелла, хIаране общественни производства гIулакхаш дикагIа лелара тIехь бехкгочкам лаьхьбера эгIара хьалхара денкар даркIа. Массахьха а дог цIена, коммунистически хьисапе кхъьхера гIерт».**

В. КОБЕЛЕВ,
Гудермески медицински инструменташ еча завода слесарно - механически цеха комплексни бригада бригадир.

Нах дешаца тIехьа а боахашш

Каста са дов IаIй, ди лоаца долча хана. Станица уллаш тIа геттара бьыбе я, духьхьала цIенбй йорех арадоаIIар мара яц ужкха сердал. Цхьаннена тIехьа шоллагIаар воллаш колхозо. Т. Садовова чуэйчча цIенши кахьа укаш латт нах. Цун долахой ба уж.

— ДIачудовла, дIачудовла зала чу. Iохвашца. Любовь Александровна шуга хьежаш я.

Шортгига шоайла къамаьлаш а деш, Iохвашаш ба нах. Цун мел яларга тарга ва'уж. Гуьбеннаб уж тахан цIагIарга гекторе. Кергалински яхача станице ялх я уж болх беш.

Моттигеча цIайрийна школа директора Л. А. Макарьенко боях.

— Тахан вай дIахо дувцарга КПСС XXVII съезде ювцаргIолча Советски Союза Коммунистически парте Программа кердача редакце проекташ. Вай агрIанарча къамаьла тема я «Советски нах хьалха вахара таро цIахьхьар, къахьегIча а вахара а хьалаш тоаде».

ЧоагIга теркам тIабахийта лаьдугI цунга. Чоалхане доацаш, массане а кхетадергдолаш, ше дувцар пийса яхарах, цех боацаш ду дехтоара къамаьл. Цо дувц шийтталагIча пятилеткеи 2000 шерага кхаччалца йолча хаеи реконструкци доходаш ше-ре-ре-ре

ВАЙ ЛОАЛЛАХОЙ БОЛЧА

ІЛЛМАНХОЧУН НИКЪ

Цу хеза вола Іилманхо-лингвист В. И. Абаев ваь 85 шу лиэад. Республика ерриташа общественноста деэдир из юбилей.

Дукхагlдола ший Іилма-тохкама балхаш В. И. Абаева хеталаъ хІирий мотта фонетика, грамматика, лексиколог къайленаш йовзара. Іилманхочун ихсиляме керттера мотт Іилаолаш хІирий мотта тайп-тайпара диалекташ Іомае новкъостал леш дола книжкаш учебникаш цо йэдаь хилиро.

Дукхха масалаш кхувларца В. И. Абаева гучадаьккхад хІирий мотт славянски, балтийски, германски, нельтски, метташта гарга хилар.

Лексически балхашта юкъе хьолха ца дича лаьнад Іилманхочо оттадь «Эрсий - Іалмыкий словарь» а. Дукха ха йоаниш шозлагІа арахІинад цо.

В. И. Абаева даьча балхашта юкъе эгтара лоарХІамегІа ца «ХІирий мотта истоминех этимологически словарь». Из оттадеш кховзитъа шера къахьийгад цо.

Дукха низ дІалу В. И. Абаева литературоведческий баьнаш деш а. Уж цо хеталаьл шийна дукхабеъча поэтишех йоазовскостера Х. Хетагурова, С. Гадиева, Г. Малиева кхоллама.

Іилманхочо даьчу бошкха мах баьб вай мехка а довзол арахьа а. Английски Азерча Королевски общество членкорреспондент а ва из.

В. И. Абаева ахьара, кхоллама наькъашна хьенача кхетаде йиш я мел йоккхача баккхалеташна кхача йиш я муГарерІара советски саг.

«Социалистическая Осетия».

●

ЭЗАР ШУ КЪАЛЬНАГІА

Дагестана археологически техникаш ца карта тІа эгтара йоккхагІйолла моттиг ДІалоаг Дербенто. Вай техна эгтара къаьнагІйолча городех а, хьалха я йоккхача эзар шу къаьнагІа я. ала.

Соаяка Дербенте болх беш хилар исторически Іилмаш доктора А. Кудрявцева кулгалеш йола экспедиции. Тохмаш дІа лаьтта а хин кІаз а. Наирькъа хьана ма-къайолаш хинна гІишлонаш. Цар тешал ду 6—7 эзар шу хьалха ухкша скифаши албанаши бахьана. Кхуьлбасена - Дагестан VII ВІашерре Хаарерча кагнаташ доаэув хилара тешнад деш я экспедицин кулъль материалаш.

«Дагестанская правда».

КЕРДА МОНОГРАФИ

Аральнай Толгуровв Зейтуна «Балкаиров поэзе ницъ яха монографи. Ший керттера деккар лоарХІ Іилманхочо балкхаьнаш, нарчаеваш, нагий, черсий къаман поэзи цъьа оьла болаш хилар хьакъоьхар. Гарга я из кхыдолча Кавказа къаний поэзена а.

Авторе шерра йоаьш Р. Гамзатова, К. Кулиева, Д. Кугультинова, А. Кешюкова кхоллама саГІоаьш.

Кердача монографе докъха новкъостал дерзда йоазовскоэта, литературин критикаша, литературоведаша.

«Кабардино - Балкарская правда».

КАДРАШТА—ИДЕЙНИ КХЕТАМ БАЛАР

Кадрашта классови кхетам балара диналГІойча формеш цаІ я партийни дешара форма, пропаганда массови формаш: «Партийни дешара майин сенех латт аьлча, — белгалдаьккхад КПСС ЦК іюнькъи (1983 ш.) Пленума соцам тІа, — из латт, парте политика хІаране кІоаргІа кхетарах. Шийна хьакхаьча знанеш цІий общественни деяхар цаьхьа ловзаш диза кхоачашени практика чакхъяха хаза». Карарча дешара шера Грозненски городской партортаниване политически экономически дешара, пропаганда массови формаш системе дешаш 142 эзар совГІа саг аь, цу даьлье КПСС Грозненски горкома марксизма - ленинизма университета 15 отделене деша ва-ІІа 1301 саг. КПСС ГН бюро баьча соцамга хьежжа эттара хьалха вІашагІьехнай: «Контрпропаганда» лекторски отделении студенташка бо-ІІаш кагнашта коммунистически кхетам балара проблемаша йола отделения. Цига деша баГІа юкъара деларен профессионалеша школа реформо лаьхьаркашка хьежжа дешархошта коммунистически кхетам балара теории практикен Іомаеш бо-ІІа кулгаш юкъера лаьрхІа-ча дешара заведеней дешІа-ра группаш куратораш.

Алхха ухк тІехьхарча 10 шера партийно - боаХама ма-шера лаьтта факультете Іомалуш хиннад 3 эзар гарга саг. Дукхагlа барашт предприятей, цехий, участкай кулгалеш, партортаниваей секрет-ра-ІІаш ба уж. Деша баГІарашт Іомаю «Іилма - технически прогресса экономически социальни дешаш», «Вопросы механизму организьма товаьр», «Социалистически экономикана деча доала лоарХІамегІара дешаш», «Кхоь барен хьуьрий дешаш», «Социальни психологи». «Советски законодательства лардаш». «Къахьегама коллективе идейно-кхетам бІаштІехьбаккхара формаш методаш» яха а кхыЙола а проблемаш.

Зворни факультет я университете болх беш уйх тайпара отделенеш а йолаш: «КПСС экономически политика», «Илман атеизм», «Пропагандистски гоазал лиакъьяр» — город Гудермес фи-ІІал а йолаш. Цига деша ва 200 совГІа саг. Царна юкъе: совхозий директораш; керттера агропомашни экономисташ, предприятеи директораш а керттера инженераш а, школаН директораш, дарбаш деча учреждений керттера лореш, вай республика районашкара кхьбоа специалисташ.

Занятей лоарХІамегІара формаш ма мотта дегІаахуьлар—актуальни деахарех цаІ. На ихоачашдара халдалаа къаьхьегаш я тха марксизма-ленинизм университета новподавателий коллектив. Гергге керттера процесс хІаня КПСС XXVII съездал ъьалха кепатеха аралаьхача партийни документашка аьтта ха хоаваш лелор. Деша лоарХІамегІара формаш юкъе-ІІоалаяра боа болх беррига бо-ІІаш ший системни хьисап долаш бо: проблемни лекцеш ираш, теоретически-политически семинарски занятеш, практика, реферати ираш, дипломаша ваПита ехь.

Деша баГІаранша ву хьалъкъьа чІоагІа болх бу преподавателяша: В. И. Филучина, Р. Л. Мемидова, И. Т. Сенченко, Н. Н. Котельникова, В. М. Лавриненко, С. Б. Висгиаева, Г. А. Бетмогова, кхачеро. Цхьабакъа, городски городской комитето, ше УМЛ балха анаьлиа еш, бокъонно масса оагІорахьара. КПСС - ЦК іюньски Пленумаша дІаДІахкъаьна хьежжа терка-ІІадьл дешара проце-ссе эрганькха тоаяра, заятешна кхача, дешна баГІарийн преподавателийн состава дикал тоаяра, кулгаллу болхлой цига Іомабара деша. «Красный молот» яхаче-ча завода, локомотиви депо, вагонни депо, ЧИУС-а предприятей, ихьйола партийни организацеш во хьож УМЛ-е занятешна ухарий депарга. Занятеш болаеяна хІанз кхо бутт а бьаьнаб, хІаьта а цу организацеяна-ча деша баГІарех - ихьакхча а ваПита. Занятеш ер а кадрай марксистско-ленински кхетам ;лакбера хьалхара жоп дур а партийни комитета культалхо ду школашка деша баГІарашт керттерча дакъе партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органий аппарата болхлой, предприятей кулгалхой ба. Ило дина тІойле юдешара организационни, методически, идейни боарам дакъалгІа хилийтара

СПОРТ

ХЬЕХАРХӀОЙ ХЬАШ

Дlахо йолаш я «Буревестник» ахача, шай лоIамеча спортивни общества Нохч-ГIалгIайчен областной совета Ган спартакиада. Цига дакъа лелаяцаш са вуйий преподаватенаш. Соорни кемандашта юкъе, котало вьяхкар хьехархой института: физкультурни факультета коллектив. Баскетболисташа юкъе толам бакьяхар университетера команда. Из кийчьыр ва М. Кодзоев.

КIАЛТОХАР

Нохч ГIалгIайчен 9-на спартакиада чотах гимнастикера йола яхьаш хилар. Цу тIехь 1985 шерахь 16 майе спортивни зало «Нана» цIахь «Труд», «Урожай», «Трудовые резервы», «Буревестник» ахача шай лоIамеча спортивни общества прослушени министерстван командан. Спорта мастерий программах хинна яхьашка котIалар. «Урожая»-коллективнара В. Лукьяненко, шолларгIа мотт тига я Л. Дадаева. Уж нахкъе а спортсменка хьалхьяй тренера В. Денискинас.

Т. СОКОЛОВА.

ФЕ ХИЛА

1985 шера 16 мае спартакиада «Пездальчи» ворта тохабу макар мелараи алкоголизманей духьала доаттабу кьэхьаш чIогIабера самогон доахилгIа дIадаккха ра де дезарий хьакъастырча РСФСР Лакгехьарча Совета Президиума. Указа тIа аьнад: «Беха а болаш транспортни средстваш дехьаш гучабаьнача водителаша административни бехь бу 100 сома гIод тохарца е транспортни средство лехара бельхьаз боях 1 шерагIа, гIа 3 шерага кхачалца».

Цхьабаьнза, ко Указа а навичъаргIа лелара. Правилай пункт а кхочушдеш берригIа а бан водителаш.

Масала, Наурски районе Моздок — Кизляр наньлагIа шиш доалъалъара машинаца водаш хинна Колесников Сергея Николаевская ахача станцина юкъе кхьячача хана машинаш духьала ухача оагIорахача а вьяна автобуса тIаккхийтар. Машина тIа бабIача а автобуса чу хинначу а пассажираша халла чоннаш яьй. Экспертизан гучабаьнначул, водитель Колесников мепца хинна.

Духьхьал менна хилар маца кхы бахьан доацаш 1985 шера 62 автоавари яьй зотдителаша республике 9 сар ла а лецI, 80 сага чоннаш а хулаш, хIыта наьхьянна хулача, ерригача анареех 3 процент уж. ГАИ водителаша 3846 водитель лаьцар менна а болаш транспортни средство лехаш хинна.

Корта бохабу малар менна волча водителе, ше мишта ю а ца хоаш, тептара сихьяь машин, цудухьа, хинначуьа юхьоза шIаштIехьа на а доацаш авариеш а. Цу тIа тапара аварин хинна Шелконской районе машинашкъа переездаг тIехьоалъача мотте. «Красный молот» завода трубной — автомашин водителя Порфиров Ивана никъ бехнаш светофоро сигнал телгане а, дIакъалъа телгане а болаш машине наьхьа тIехьала а вена, из вIаттIехь ца а доалаш йоалъача поезда тIатеттаI машин. Из хатар хинначу мотте, водителаша хIинца хIыта пунца вьяца пассажир — «Красный молот» завода водитель Баиев Александр хала чоннаш ль а болаш больнице вихьар.

Дlадаккха кIиранна республике наькъашка 14 автоавари яьй 4 сар ве а пуш, 16 сага чоннаш а ен.

НГIАССР МВД ГАИ.

КУЛЬТУРА ХОАМАШ

ОТЧЕТ Е КИНЧЛУ

Республикана хьалхашка творчески отчеташ. Каригlдаьлина дикадар дIачIоагIдеш, культура учреждений болх дIахо тоабара де дезарий белгалдоахаш, духьхача тахана лаьца доацаш чакхъяьлларий уклаза уж отчеташ.

Дукха ха йоацаш культура районе болхлой районни совещанне итогни яьй Грозне культпросветучреждене е ша дIадахача шера бабча балха. Царна юкъе яьржа хинначу социалистически яхье хьалхара мотт тIехьажаьй А. Р. Чередниченко директор волча бурув деттача балхий управленне клуба. Шолгlача мотт яьккхий Л. Н. Подрядова директор йолча «Партизанский илан», нохчий меттала «Тайрка тIара сайре». Берий коллективо сайгIарда «Дижгий халхара», «Пластай халхара» Ахьмедхаджиев Iар йижарца. Розаси Лизаси арга а «Хьаста йисте» яха вайнаьха лирически илли.

Городерча «Октябрь» яхача культура цIагIа репетицеш еш да хIинца художественни самодеятельноста доаккъашкъой. Хадаева Дина дерий группа кийчьыр ва «Октябрь» яхача культура цIен балетмейстер РСФСР культура заслуженни болхо М. Гапаевас. Вокальни группа кийчьыр ва автотранспортни предприятте клуба директор I. Картоев.

КОТБАЬНГАРШ

Малгобекерча культура цIеношкин клубашни чакъъяьнний къаьстгамхошта хьалхашкара культура болхлохь творчески отчеташ. Каригlдаьлина дикадар дIачIоагIдеш, культура учреждений болх дIахо тоабара де дезарий белгалдоахаш, духьхача тахана ла